

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÖÇ VE GÖÇMENLİK SORUNU: AVRUPA BİRLİĞİ ÖRNEĞİ*

*Migration and Immigration in International Relations: The Case of
European Union*

Bilal KARABULUT**

Özet

Tarihsel süreç içerisinde insanoğlunun çeşitli sebeplerle farklı coğrafyalardan göç ettiği bilinen bir gerçektir. Çoğu zaman ekonomik sebepler, kimi zamanlarda ise savaş, siyasal ayrımcılık, çevresel ve ekolojik sorunlar, eğitim, sağlık ya da kültürel ve dini arayışlar insanları bireysel ya da topyekûn göçe zorlamıştır. Düzensiz göç hareketleri analiz edilirken tüm bu faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra göç edilen ve göç alan ülke açısından göçün farklı anlamları vardır. Bu kapsamda Avrupa Birliği'nin göç sorununa ilişkin yaklaşım ve politikaları analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Göç, Göçmenlik, Yabancı Düşmanlığı, Küreselleşme, Avrupa Birliği.*

Abstract

It is a known fact that human beings migrated from different geographies for different reasons in the historical process. Most of the time economic reasons, sometimes war, political discrimination, environmental and ecological problems, education, health or cultural and religious quests have forced people to migrate individually or collectively. All these factors should be considered when analyzing irregular migration movements. In addition to this, migration has different meanings in terms of the countries that are migrated and receiving. In this context, the approaches and policies of the European Union regarding the migration problem will be analyzed.

Keywords: *Migration, Immigration, Xenophobia, Globalization, European Union.*

---

* Makale Geliş Tarihi: 25.09.2019-Yayına Kabul Tarihi: 07.12.2019

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü.
bilalkarabulut@yahoo.co.uk, ORCID: 0000-0002-4751-6165.

Giriř

Nüfus ve göç hareketleri tarihin her döneminde uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bilimlerin farklı disiplinlerin başlıca ilgi alanlarından biri olmuştur. Göçün nedenleri, sonuçları, olumlu ya da olumsuz etkileri konusunda literatürde çok sayıda bilimsel çalışma vardır. İşte bu çalışma da göç ve göçmenlik olgusunu Avrupa Birliği örneğinden hareketle analiz etmeyi ve sorunun güncel yönünü irdelemeyi amaçlamaktadır. Göç ve göçmenlik söz konusu olduğunda konunun güvenlik ve siyaset boyutları da ön plana çıkmaktadır. Çalışmada ağırlıklı olarak göç ve göçmenliğin siyaset ve güvenlikle bağlantısı üzerinden analizler yapılacaktır.

Göç konusunda en belirgin gerçekliklerden birisi göçün yönüyle/istikametiyle ilgilidir. Ekonomik, sosyal, dini, etnik, eğitimsel, çevresel ve kişisel sebeplerle insanlar göç etmektedirler. Bu göç hareketlerinin akış istikameti ise hiç kuşkusuz yoksul ülkelerden zengin ülkelere yöneliktir. Tarihin her döneminde göç hareketlerinin en belirgin özelliği bu olmuştur. Immanuel Wallerstein'ın Soğuk Savaş döneminde ortaya koymuş olduğu Merkez-Çevre Yaklaşımı'ndan hareketle de bu gerçeklik ortaya konabilir. Yine benzer şekilde Stouffer'in (1940) Kesişen Fırsatlar Kuramı veya Everett Lee'nin (1966) İtme Çekme Kuramı ve Zelinsky'nin (1971) Hareketlilik Geçiş Hipotezi üzerinden de göç hareketlerinin bu en temel karakteristik özelliği anlaşılabilir. Tüm bu kuramsal yaklaşımlar göç hareketlerinin sebepleri üzerine yoğunlaşmış, göç sonrası entegrasyon ya da göç sonrası kültürel çatışmalar gibi konulara göreceli olarak daha yakın tarihlerde ilgi duyulmaya başlanmıştır.

Soğuk Savaş döneminde belli seviyelerde olan göç hareketleri, günümüzde küreselleşme sürecinin itici etkisiyle inanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Doğudan-batıya, güneyden-kuzeye her gün binlerce insan göç etme girişiminde bulunmaktadır. Küreselleşme sürecinin ortaya çıkardığı bilgi devrimi ve teknolojik gelişmeler marifetiyle dünyanın en geri kalmış bölgelerindeki insanlar bile, başka bir dünyanın olduğunu keşfetmişlerdir. Kabuklarını kıran bu insanlar daha insancıl bir yaşam adına ülkelerini terk etmektedirler.

Bu nedenle günümüzdeki göç hareketleri analiz edilirken, sürece etki eden araçlar içinde küreselleşme sürecinin oldukça önemli bir yeri olduğu unutulmamalıdır. Bu kapsamda çalışma iki temel bölümden meydana gelmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde; göç olgusunun kavramsal ve tarihsel yönleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise günümüzde göç ve göçmenlik konularında en fazla sorun yaşayan coğrafya olan Avrupa kıtası, Avrupa Birliği üzerinden analiz edilecektir.

Göç Olgusunun Kavramsal ve Tarihsel Boyutu

Sosyal bilimlerin önemli çalışma alanlarından biri haline gelen göç çalışmaları, göç olgusuna yönelik çok farklı bakış açıları ve yaklaşımları bünyesinde barındıran ve akademik zenginliği oldukça yüksek olan bir alandır. Bu yaklaşımlar ekonomi kuramları, küreselleşme kuramları, asimilasyon kuramları ya da güvenlik kuramları gibi pek çok alanla iç içe geçmiştir. Bu nedenle göç çalışmaları sosyoloji, psikoloji, güvenlik, uluslararası ilişkiler ve ekonomi gibi pek çok disiplinden düşünürlerin katkı yaptığı, “inter-disipliner” bir alandır.¹ Göç kavramsal açıdan, en genel biçimiyle; “kalıcı veya yarı kalıcı bir ikamet değişikliği” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımda hareketin uzaklığına veya hareketin gönüllü veya istem dışı niteliğine herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Ayrıca dış ve iç göç arasında bir ayırım da yapılmamıştır.²

Uluslararası göç denildiğinde, bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçmesi ifade edilmektedir.³ Uluslararası göçün nedenlerine dair çeşitli bir dizi kuramsal model önerilmiştir. Bunların her biri aynı şeyi açıklamayı amaçlamasına karşın birbirinden radikal olarak farklı kavramlar, varsayımlar ve referans noktaları kullanılmaktadır. Örneğin Neoklasik Ekonomi Yaklaşımı, ülkeler arasındaki ücret ve istihdam şartlarındaki farklılara ve göçün maliyetine odaklanmaktadır ve genel olarak hareketi geliri maksimize etmek amaçlı bireysel bir karar olarak açıklamaya

1 Karen O'Reilly, *International Migration and Social Theory*, Palgrave Macmillan, Basingstoke 2012, s. 5-6.

2 Everett S. Lee, “A Theory of Migration”, *Demography*, 3(1), 1966, s.49.

3 Ayşenur Kırılmaz-Mehmet Seyfettin Erol, “İran Diasporası'nda Kadın Üzerinde Bir Okuma”, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 18.

çalışmaktadır. Yeni Göç Ekonomisi Yaklaşımı ise sadece emek piyasasındaki koşullara değil, çeşitli diğer pazarlardaki koşullara da bakmakta ve analizlerini bu yönde yapmaktadır. Bu yaklaşıma göre göç, hane halklarının ailenin geliri üzerindeki riskleri azaltmak ya da ailenin üretim faaliyetleri üzerindeki sermaye sınırlamalarını aşabilmek amacıyla aldığı bir hane halkı kararı olarak görülür. İkili İşgücü Piyasası Kuramı ve Dünya Sistemleri Kuramı genel olarak böyle mikro düzey karar verme süreçlerini önemsemez ve daha üst düzeyde yürüyen güçlere ve etkilere odaklanırlar. İkili İşgücü Piyasası Kuramı, uluslararası işçi göçünü modern sanayileşmiş ekonomilerin yapısal gereksinimlerine bağlarken, Dünya Sistemleri Kuramı ise göçü ekonomik küreselleşmenin ve pazarın ulusal sınırları aşarak yaygınlaşmasının doğal bir sonucu olarak görür.⁴ Aslında bu iki yaklaşım da kapitalizmi açıklama nesnesi olarak kullanan, sömürgecilik ve emperyalizm gibi kavramsallaştırmalardan yararlanan Neo-Marksist yaklaşımlardır.

Bu ekonomi temelli yaklaşımların yanı sıra göçü sosyolojik açıdan analiz eden Göç Sistemleri ve Ağları Kuramı gibi yaklaşımlar da mevcuttur.⁵ Eleştirel kuramdan inşacı kurama, postmodernizmden feminizme kadar pek çok farklı kuramın göçe dair farklı görüşler ortaya koyduğu görülmektedir. Kimlik, hegemonya, cinsiyet, eşitsizlik, özgürleştirme gibi yaklaşımlar üzerinden göçü anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmaktadır.⁶

Göç, kişilerin gelecek yaşantılarının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere, sürekli ya da geçici bir süre için bir yerleşim ünitesinden bir başkasına yerleşmek amacıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayını kapsayan sosyal bir değişim sürecidir. Toplumsal ve ekonomik değişim süreçlerinin hem bir sonucu hem de bir nedeni olarak da değerlendirilebileceğimiz göç, her şeyden önce kendine özgü olan bir süreçtir. Göç, çok farklı kültürlerden gelen bireylerin etkileşimi ile ortaya çıkan kültürel uyum sorunlarını beraberinde getirmektedir. Göç ile dil, din, gelenek, kültür vb. pek çok açıdan birbirinden tümüyle farklı geçmişlere

4 Douglas S. Massey vd., "Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi", *Göç Dergisi*, 1(1), 2014, s.13.

5 O'Reilly, *a.g.e.*, s.6.

6 Kadir Ertaç Çelik, 21. Yüzyılda Kimlikler-Güç Dengesi ve İttifaklar (Kazakistan Örneği), *ANKASAM*, Yayın No: 13, Kitap No: 1, Ankara 2017, s. 14-55.

sahip bireyler aynı ortamda yaşamını sürdürmek durumunda kalmaktadır.⁷ Bu durumun doğal bir sonucu olarak şiddet, çatışma ve radikalleşme gibi eğilimler artmaktadır. Yerleşik halklar ile göçmenlerin entegre olamaması zaman içinde ilgili ülkeye çok önemli zararlar verebilecek bir çatışma zeminine dönüşmektedir.

Tarih boyunca çok önemli bir toplumsal olgu olan göç, toplumların sosyal, kültürel, ekonomik, politik biçimlenmelerini doğrudan etkileyen temel öğelerden birisi olarak kabul edilmektedir. Özellikle göçün ekonomi boyutunun bu unsurlar içinde öne çıktığı söylenebilir. Ekonomik göç olgusunda öne çıkan sorun alanları ise: Kronik işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, düşük ücret ve kişi başına düşen milli gelirin azlığı şeklinde sıralanabilir.⁸ Tüm bu sebeplerle her yıl milyonlarca insan ülkelerinden göç etmek zorunda kalmaktadır. Aşağıdaki tabloda 1970'li yıllardan günümüze kadar, dünyadaki göçmen sayısındaki artış, net bir biçimde görülmektedir.

Tablo 1: 1970-2015 Arası Dünya Göç İstatistikleri⁹

YIL	GÖÇMEN SAYISI	GÖÇMEN SAYISININ DÜNYA NÜFUSUNA ORANI
1970	84,460,125	% 2.3
1975	90,368,010	% 2.2
1980	101,983,149	% 2.3
1985	113,206,691	% 2.3
1990	152,563,212	% 2.9
1995	160,801,752	% 2.8
2000	172,703,309	% 2.8
2005	191,269,100	% 2.9
2010	221,714,243	% 3.2
2015	243,700,236	% 3.3

7 Ayla Tuzcu-Kerime Bademli, "Göçün Psikososyal Boyutu", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(1), 2014, s. 56-57.

8 Christina Boswell, "Addressing the Causes of Migratory And Refugee Movements: The Role of the European Union", *New Issues In Refugee Research Working Paper*, 73, The UN Refugee Agency, 2002, s.3.

9 Marie McAuliffe-Martin Ruhs, "World Migration Report 2018", *The Un Migration Agency International Organization for Migration*, 2017, s. 15.

Avrupa Parlamentosu'nun 2019 yılında yayınladığı rapora göre bu tablodaki en güncel rakam 258 milyon kişidir. Ülkelerinden göçe eden insanların en yoğun olduğu yerler ise sırasıyla; Suriye, Nijerya, Fildişi Sahilleri, Gine, Fas, Irak, Pakistan, Bangladeş, Gambia, Mali, Afganistan, Arnavutluk, Cezayir, Eritre ve Tunus'tur. Bu ülkelerden göç eden insanların, dünyadaki göçmenlerin toplamı içindeki oranı % 53'tür. Diğer ülkelerden kaynaklanan göç hareketlerinin oranı ise % 47'dir.¹⁰ Bu ülkelerin ortak noktaları yoksulluk, gelir dağılımı adaletsizliği, zayıf siyasi ve demokratik kurumsallaşmadır. Yine bu ülkelerden göç eden insanların büyük çoğunluğu Müslüman kimliğine sahiptir. Göç edilen bölgelerin de büyük çoğunluğu Hıristiyan ülkelerdir. Diğer bir anlatımla göç hareketlerinin teolojik bir boyutu vardır ve Müslüman ülkelerde yaşayan insanlar, mevcut hayatlarından memnun değildir.

Göç olgusunun olumlu yanları da vardır. Öncelikli olarak göç eden insanlar, göç ettikleri ülkelerde daha yaşanabilir bir hayata sahip olabilmekte, daha yüksek bir yaşam standardı yakalayabilmekte ve göç ettikleri ülkelere nazaran kendilerini çok daha güvende ve huzurlu hissedebilmektedirler. Göç alan ülke bakımından düşünüldüğünde, göçmenlerin ilgili ülke ekonomisinde işgücü olarak sağladıkları değer, en öncelikli katkı olarak düşünülebilir.¹¹ Ayrıca genel göçmen eğilimi, göçmen ailelerin çok çocuk yapmasıdır. Bu durum ekonomik olarak riski minimize etmek, daha fazla gelir elde etmek ve geleneksel sebeplerle ortaya çıkmaktadır. Göçmen ailelerdeki çok çocuk yapma eğilimi, göç edilen ülkedeki genç nüfus oranının artışına katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu aileler çocuklarının eğitim almalarını ve nitelikli insan gücüne dönüşmelerini teşvik etmektedirler.¹² Özellikle Avrupa ülkelerindeki yaşlı nüfus oranları göz önünde bulundurulduğunda, bu genç nüfus ilgili ülkelerin ekonomilerine büyük katkı sağlamaktadır. Almanya İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze göçmenleri en rasyonel şekilde ülke çıkarları için kullanan Avrupa ülkesidir. Günümüzde de Avrupa kıtasında en fazla göçmen kabul eden ülke yine Almanya'dır.

10 Joanna Apap vd., "The Migration Issue", *EU Policies-Delivering for Citizens*, European Parliamentary Research Service (EPRS), 2019, s. 2.

11 McAuliffe-Ruhs, *a.g.e.*, s. 3.

12 Masood Gheasi-Peter Nijkamp "A Brief Overview of International Migration Motives and Impacts, with Specific Reference to FDI", *Economies*, 5(31), 2017, s. 3.

Göçmen politikaları aslında devletlerin önemli dış politika araçlarından biridir. Zira göç veren ülkeler belli bir süre sonra diğer ülkelerde hatırı sayılır bir diasporaya sahip olabilmektedirler. Diasporalar eğer doğru yönlendirilebilir ve yönetilebilirse ilgili ülkenin dış politikada kullanabileceği önemli bir araç haline dönüşebilmektedir. Bunun yanı sıra göçmenler vasıtasıyla ülkeler topraksal genişlemeler de yaşayabilmektedirler. İsrail'in Filistin topraklarında yeni yerleşim yerleri açması ve kendi vatandaşlarını bu bölgelere göç ettirmesi buna örnek gösterilebilir.¹³ Yine İsrail'in ABD'deki Yahudileri ulusal çıkarları adına kullandığı bilinen bir gerçektir.

Göç sorununun askeri yapılanma ve özellikle silahlanmayla da yakın bir ilişkisi vardır. Uluslararası arenada bir devletin ulusal gücü, realist paradigmayla bakıldığında, çoğu zaman sahip olduğu askeri güçle ölçülmekte ve değerlendirilmektedir. Askeri alanda yetersiz olan devletler siyasi ve diplomatik alanda da yeterli düzeyde etkinlik ortaya koyamamaktadır.¹⁴ Bu durumun bilincinde olan çoğu az gelişmiş ülke hem dış politikada prestij kazanmak hem de ülke içindeki olası çatışma, başkaldırı ya da isyan hareketlerini bastırarak gerekli silah kapasitesine sahip olabilmek adına önemli ölçüde silah ithalatı yapmaktadır. Az gelişmiş ülkelerdeki bu genel eğilim, ilgili ülkelere göçü hızlandıran bir diğer etkidir. Bu ülkelerdeki hükümetlerin silahlanmaya büyük bütçeler ayırması ekonomi, siyaset, eğitim, sağlık ve adalet gibi diğer alanlarda zafiyetlere yol açmaktadır. Yine bu ülkelerde savunma harcamalarının yüksekliği, gelir dağılımındaki adaletsizliği arttırmakta, kronik işsizlik yükselmekte ve yoksulluk yaygınlaşmaktadır.

Kitlesel göçlerin sebeplerinden bir diğeri de ilgili ülkelere dışarıdan yapılan askeri müdahalelerdir. Gerekçesi her ne olursa olsun, çoğunlukla uluslararası hukuka aykırı olarak yapılan bu dış müdahaleler, bu ülkelerde yaşayan insanları göç etmeye zorlayan

13 Christopher Mitchell, "International Migration, International Relations and Foreign Policy", *The International Migration Review*, 23(3), 1989, Special Silver Anniversary Issue: International Migration an Assessment for the 90's, s.687-689.

14 Hüsnü Özlü, "Türkiye'de Savunma Sanayi Gelişim Tarihi İçinde Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun Kuruluş Dönemi Faaliyetlerinin Analizi", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 18(1), 2019, s. 198.

önemli bir faktördür. Bu ülkeler büyük çoğunlukla zaten ekonomik ve siyasi sıkıntılarının yaşandığı, diğer bir anlatımla vatandaşlarının ülkede yaşamaktan memnun olmadığı ülkelerdir. Yapılan dış müdahaleler, diplomatik baskılar ya da yaptırımlar ise var olan bu gerçekliği daha da keskinleştirme ve ilgili ülke vatandaşları için göç etmek adeta kaçınılmaz bir yazgı haline dönüşmektedir.¹⁵ Yasadışı göçmen, sığınmacı ya da mülteci olarak adlandırılan bu insanlar ülkelerinde yaşanan çatışma ve şiddetten uzaklaşmak maksadıyla genel olarak ya komşu ülkelere ya da daha uzak coğrafyalardaki gelişmiş Batı ülkelerine göç etme eğilimindedir. Koruma Sorumluluğu ya da İnsanı Müdahale olarak kavramsallaştırılan bu müdahalelerin, müdahale edilen ülkenin vatandaşlarını ne kadar “koruduğu” ve bu müdahalelerin ne kadar “insani” olduğu tartışmaya açıktır.

Göç olgusunun günümüzdeki yapısının genel görünümüne bakıldığında, küreselleşmenin pek çok olguyu ve durumu etkilediği gibi, göç olgusunun da bu süreçten etkilendiği görülmektedir. Küreselleşme, göç sebebinin oluşmasından, göç kararının alınmasından, göç edilecek yerin seçimi ve göç edilen yerdeki yaşama koşullarının belirlenmesine kadar, geniş bir yelpazede göç hareketleri üzerinde etkili olmaktadır. Küreselleşme sürecinin, siyasi, sosyal, ekonomik yapılarda meydana getirdiği değişimler ve bu değişimlerin birbirini tetikleemesinin daha hızlanmış olması, göçü ve göçmeni daha fazla etkilemesine neden olmakta ve bu sürecin daha sert yaşanması sonucunu doğurmaktadır. Küreselleşme sürecinin ortaya çıkardığı bu tarz gelişmeler, sosyal bilimcilerin göç olgusunu daha karmaşık ve çok boyutlu ele alarak, bu yönde bir bakış açısı geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Ancak böyle bir bakış açısının geliştirilmesi sosyal bilimcileri, ulus aşırı nüfus hareketleri, bunun getirdiği çok kültürlülük ve gerek uzak coğrafyalar arasında gerekse de yakın coğrafyalar içinde oluşan yeni tip topluluklar vb. gibi pek çok faktörün yapılacak analize dâhil etmeye zorlamaktadır.¹⁶ Bu da göç çalışmalarının disiplinler arası bir işbirliğiyle yürütülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

15 Michael S. Teitelbaum, “Immigration, Refugees, and Foreign Policy”, *International Organization*, 38(3), 1984, s.433-434.

16 Savaş Çağlayan, “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 2006 17(1), s. 88-89.

Bu kapsamda göç sorununun bir başka boyutu da “çevresel faktörler”dir. Küreselleşme süreciyle yaşanan yoğun tüketim, çevresel bozulma ve diğer faktörler kıtlık, susuzluk, tarımsal arazilerin bozulması, çevre kirliliği, doğal kaynakların azalması ya da bozulması gibi faktörler kimi zaman kitlesel göç dalgalarına sebebiyet verebilmektedir. Bu durum literatürde “İklim Savaşları” ve “İklim Göçleri” şeklinde adlandırılmaktadır. Malthusizm olarak adlandırılan bu yaklaşıma göre çevresel faktörlerle çatışma ve göç arasında zincirleme bir reaksiyon vardır. Bu nedenle çevresel faktörler bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilmelidir.¹⁷ Özellikle orta ve uzun vadede içilebilir temiz su kaynaklarının giderek azalacağı ve çoğu bölgede tükeneceği öngörülmektedir. Temiz su kaynaklarının en fazla azalacağı bölgeler ise hâlihazırda en fazla göç veren Ortadoğu ve Afrika ülkeleridir. Mevcut ekonomik koşullara, bir de çevresel faktörlerdeki bozulmalar eklendiğinde Avrupa’ya yönelik göç baskısının çok daha fazla artacağı çok net bir biçimde öngörülebilir.

Göç sorunu küreselleşme sürecinin etkisiyle, günümüzde devletlerin tek başlarına mücadele edecekleri bir konu olmaktan çıkmıştır. Geleneksel bakış açısı içinde devletlerin toprak bütünlüğü, egemenlikleri ve sınır güvenlikleri ile ilişkilendirilen göç sorunu, günümüzde yaşanan değişimler sonucu bambaşka bir boyuta taşınmıştır.¹⁸ Bunun yanı sıra göç sorunu giderek artan bir oranda insan hakları konusuyla beraber düşünölmeye başlanmış ve göç çalışmaları ile insan hakları çalışmaları ya da politikalar birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.¹⁹ Özellikle son yıllarda yaşanan denizden gelen göçmen ölümleri çok dramatik boyutlara ulaşmış ve dünya kamuoyu bu konuda çok daha duyarlı hale gelmiştir. Bu ölümlerin azaltılması, eğer hedef ülkeye ulaşabilirlerse göçmenlere insani muamele yapılması ve göçmenlerin sağlıklı şartlarda barınması gibi konular insan hakları konusu ile göç sorununun beraber

17 Jan Selby-Clemens Hoffmann, “Water Scarcity, Confl Ict, and Migration: A Comparative Analysis and Reappraisal”, *Environment and Planning C: Government and Policy*, 30(1), 2012, s. 997-998.

18 Saskia Sassen, “Regulating Immigration in a Global Age: A New Policy Landscape”, *Parallax*, 11(1), 2005, s. 35.

19 Anne McNevin, “Ambivalence and Citizenship: Theorising the Political Claims of Irregular Migrants”, *Millennium: Journal of International Studies*, 41(2), 2013, s. 182-183.

düşünülmesi gerekliliğini ortaya koyan somut durumlardır.²⁰ Bu kapsamda artık yalnızca devletlerin tekelinde olmayan göç politikalarına devlet-ötesi birimler, devlet-altı aktörler ve özellikle bölgesel ya da uluslararası örgütlerde müdahil olmaya başlamış ve göç sorunu çok boyutlu ve çok kapsamlı bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır.

Avrupa Birliği'nin Göç Sorununa İlişkin Yaklaşım ve Politikaları

İkinci Dünya Savaşı'na kadar "göç gönderen" konumda olan Avrupa ülkeleri, Soğuk Savaş döneminden beri göç alan topraklar haline gelmiş, bunun yanı sıra kendi göç politikalarını oluşturmaya başlamıştır. Avrupa Birliği bünyesinde entegrasyon süreci, bu ulusal göç politikalarının uyumlaştırılmasını ve Birlik çapında göç politikasının oluşturulmasını gündeme getirmiştir.²¹ Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nde İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan göç politikaları belirli evreler halinde incelenebilir. Söz konusu bağlamda, Avrupa'ya göçün ilk aşaması özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası yeniden inşa çalışmalarında güneydeki çevre ülkelerden kuzeydeki sanayileşmiş ülkelere istihdam edilmek üzere vasıfsız "misafir işçilerin" davet edilmesi uygulamasıyla başlamıştır. Çünkü savaş döneminde yaşanan can kayıpları Avrupa'da önemli bir işgücü eksikliği yaratmıştı. Diğer bir evre, bu ülkelerde hayatlarını kuran göçmenlerin aileleriyle birleştirilmeleriyle birlikte gerçekleşmiştir. Bu süreç 1960'lı ve 1980'li yıllarda tavan yapmıştır, günümüze kadar da süreç devam etmektedir. Üçüncü aşamada ise, Soğuk Savaş'ın sona erip, Doğu Bloku ülkelerindeki komünist rejimlerin yıkılmasıyla birlikte Batı'ya iltica eden insanlar tarafından gerçekleştirilmiştir.²² Nihai aşamayı ise daha çok yoksul ülkelere ve başarısız devletlerden gelen göç dalgası oluşturmaktadır. Bu evrelerden Avrupa Birliği için en çok sorun yaratanı ise hiç kuşkusuz son aşamadır.

20 Jørgen Carling-María Hernández-Carretero, "Protecting Europe and Protecting Migrants? Strategies for Managing Unauthorised Migration from Africa", *British Journal of Politics and International Relations*, 13(1), 2011, s. 45.

21 Haydar Çakmak, *Avrupa Güvenliği*, Platin Yayınları, Ankara 2007, s. 28.

22 Cansu Güleç, "Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye'ye Yansımaları", *Tesam Akademi Dergisi*, 2015, 2(2), s. 83.

Avrupa'nın ekonomik zenginliğinin yanı sıra düzensiz göçmenler için bir cazibe merkezi olmasının diğer nedenleri; birinci olarak Avrupa'daki İngiltere, Fransa, Portekiz, Hollanda, İspanya gibi ülkelerin kolonyal geçmişleri ve bu kapsamda kurulan bağıdır. İkincisi ise Avrupa'nın liberal değerlere, insan haklarına ve demokrasiye verdiği değerdir.²³ Avrupa'ya geçmiş dönemlerde göç etmiş kişilerin kendi ülkelerindeki bağlarını koruması ve bu kapsamda akrabalık ilişkilerinin bu göç dalgasını tetiklediği de akıldan çıkarılmamalıdır. Tüm bu nedenlerden ötürü Avrupa Birliği'nin göç dalgasına her dönemde maruz kalacağı çok nettir. Coğrafi açıdan ABD kadar şanslı olmayan Avrupalılar, ABD'nin yaptığı gibi Meksika sınırına duvar çekme tarzı stratejiler benimseyemez. Coğrafi konumunun doğal bir sonucu olarak göç, Avrupalılar için sürekli bir sorun alanı olmaya devam edecektir.

Avrupa Birliği için göçmen sorununun önemli bir yönü, göçmenlerin Avrupa ülkelerindeki siyasal yapıya büyük bir etkisinin olmasıdır. Hem zamanla ilgili ülkelerde vatandaşlık olarak oy kullanma hakkına sahip olan göçmenler, hem de göçmen karşıtlığı üzerinden göçmenlerin siyasal alanda önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.²⁴ Bu durum doğal olarak göçmen sorununun güvenleştirilmesi ve siyasal bir araç haline gelmesinin önünü açmaktadır. Sınır güvenliği, Avrupalı kimliği, ekonomik ve sosyal entegrasyon, kültürel ve sosyal sorunlar, göçmenlerin entegrasyonu,²⁵ terörizm, radikalleşme, İslamofobi ve yabancı düşmanlığı gibi söylemler aracılığıyla göçmen sorunu Avrupa Birliği açısından en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir.

Uluslararası göç konusundaki en önemli sorun alanlarından biri hiç kuşkusuz yabancı düşmanlığıdır (xenophobia). Yabancı düşmanlığı denince akla ilk gelen coğrafya Avrupa olsa da dünyanın farklı bölgelerinde benzer sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin Hindistan'a göç etmiş olan milyonlarca Bangladeşli vardır ve göç

23 Simon Hix ve Abdul Noury, "Politics, Not Economic Interests: Determinants of Migration Policies in the European Union", *International Migration Review*, 41(1), 2007, s. 186.

24 Terri Givens-Adam Luedtke, "The Politics of European Union Immigration Policy: Institutions, Saliency, and Harmonization", *The Policy Studies Journal*, 32(1), 2004, s. 145.

25 Jef Huysmans, "The European Union and the Securitization of Migration", *Journal of Common Market Studies*, 2000, 38(5), s. 770.

dalgası sonucu Hindular'da önemli bir Bangladeşli düşmanlığı baş göstermiştir.²⁶ Bangladeşlilerin özellikle Hindistan sınırındaki Assam bölgesine çok yoğun bir göçleri vardır. Ekonomik, sosyal, siyasal ve çevresel nedenlerle yapılan bu göçler ilgili bölgenin demografik yapısını bozmuş ve sınır güvenliği önlemlerinde yetersiz kalan Hindistan hükümeti halk tarafından yoğun tepkilere maruz kalmıştır.²⁷ Bu göçlerin doğal sonucu olarak Hindistan'ın bu bölgelerinde yabancı düşmanlığı eğilimlerinde önemli bir artış olmuştur.

Konuya Avrupa açısından bakıldığında, küreselleşme sürecine öncülük eden Avrupa toplumlarında ırkçılıkla iç içe geçmiş bir milliyetçilik anlayışının yükselişe geçtiği görülmektedir. Buna bağlı olarak söz konusu toplumlar, İslamofobi gibi ırkçı eğilimlerin yükselişe geçtiği toplumlar haline gelmiştir.²⁸ Dolayısıyla son dönemde Avrupa'da, aşırı sağcı partiler sık sık kendilerinden söz ettirmeye başlamışlardır. Özellikle 2014 Avrupa Parlamentosu seçimleri göstermiştir ki bugün birçok Avrupa Birliği üyesi ülkede aşırı sağcı partiler toplumun büyük bir kesiminden destek bulmakta ve oy oranlarını günden güne artırmaktadır. Aşırı sağcı partilerin Avrupa'nın siyasi arenasındaki varoluş süreçlerini incelediğimizde zaman zaman düşüşler yaşanmış olsa da genel olarak yükselen bir tablo ile karşı karşıya kalınmaktadır. Aşırı sağ partilerin seçim sonuçlarındaki oy artışı beraberinde yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve İslamofobi gibi olguları da Avrupa gündemine yerleştirmiştir. Özellikle İslam karşıtlığı Avrupa ülkelerinde siyasi liderlerin seçim propagandalarında ve söylemlerinde başlıca unsur olarak ön plana çıkmıştır. Çıkarılan yasalar, yapılan referandumlar Avrupa'daki İslamofobi'nin ne denli yaygınlaştığının bariz örnekleri olmuştur. Avrupa'da göçmenlerin özellikle Müslüman göçmenlerin "ötekileştirilmesi" toplumsal açıdan bu durumu savunan ya da bu duruma karşı çıkan grupların çatışmalarına zemin hazırlamıştır.²⁹

26 Jonathan Crush-Sujata Ramachandran, "Xenophobia, International Migration and Development", *Journal of Human Development and Capabilities*, 11(2), 2010, s. 214-215.

27 Ashima Ahmed Saikia, "Illegal Bangladeshi Immigration into Assam: Conflict in Political Context", *IOSR Journal Of Humanities And Social Science*, 22(9), 2017, s.4-5.

28 Doğancaş Başaran, "Betül Karagöz Yerdelen'in Uluslararası Milliyetçilik Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 3(1), Türk Milliyetçiliği Özel Sayısı, Güz 2018, s. 104.

29 Mustafa Nail Alkan, "Avrupa'da Yükselen İrkçılık: Pegida Örneği", *Akademik Bakış*, 8(16), 2015, s. 286-287.

Soğuk Savaş dönemi boyunca “düşman” algısını SSCB ve dolayısıyla komünizm olarak belirlemiş Batı Avrupa ülkeleri, şimdilerde bu düşmanı İslam karşıtlığı üzerinden inşa etmeye çalışmaktadırlar.

Ulusal güvenlik, radikal sağ partilerin göç karşıtı söylemlerinde en yoğun olarak kullanılan ve en bilinen temalardan sayılabilir. Günümüzde göçün ulusal güvenlikle ilişkisi sınır güvenliğinin ötesindedir. Dolayısıyla ulusal güvenlikten yola çıkarak yapılan sınırlamalar da sınır kontrolleriyle kısıtlı kalmamaktadır. Radikal sağ partiler ulusal güvenliği başarılı bir şekilde seçim kampanyaları, manifestoları, yerel ve ulusal seçim programları, sloganları ve parti liderlerinin konuşmalarıyla göç karşıtı söyleme entegre etmektedirler. İltica taleplerinin kabulü, yerleşim ve vatandaşlık hakkının verilmesi, çalışma izinleri ve buna ilişkin kotalar, yabancıların kayıt usulleri ve gereklilikleri aslında tekrar düzenlenmesi ve sınırlandırılması gereken birer ulusal güvenlik tehdidi olarak sunulmaktadırlar.³⁰ Özellikle Avusturya, İtalya, Macaristan, Fransa ve Almanya’da bu söylemleri kullanan partilerin güçlenme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir.

Özellikle 11 Eylül terör saldırıları ve ardından Avrupa’nın Fransa ve Belçika gibi kimi ülkelerinde gerçekleştirilen terör saldırıları Avrupa halkları ve siyasetçilerini anti-terörizm anlayışı altında birleştirmiştir. Fakat söylemdeki bu birliktelik eyleme yani somut gerçekliğe yansımamıştır.³¹ Düzensiz göç hareketlerinde son yıllarda yaşanan muazzam artış, sorununun güvenlik boyutunu ön plana çıkarmıştır. Terörizm, radikalleşme, aşırılıkçılık ve kriminal suçların yanı sıra özellikle sınır güvenliği bağlamında göç ve göçmen meselesi Avrupa güvenliğinin en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir.³² Hatta Avrupa Birliği üyeleri için göç sorunu artık bir ulusal mesele olmaktan çıkmış ve birliğin geleceğini tehdit eden bir unsur olarak görülmeye başlamıştır. Bu nedenle Avrupa Birliği için günümüzde en öncelikli konulardan biri üyelerin ulusal

30 Nazif Mandacı-Gökay Özerim, “Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenikleştirilmesi”, *Uluslararası İlişkiler*, 10(39), 2013, s. 112.

31 Joao Esteve, “Migration Crisis in the EU: Developing A Framework for Analysis of National Security and Defence Strategies”, *Esteve Comparative Migration Studies*, 6(28), 2018, s. 5.

32 Sarah Leonard, “EU Border Security and Migration into the European Union: FRONTEX and Securitisation through Practices”, *European Security*, 19(2), 2010, s. 231.

sınır güvenliği önlemleri ve politikaları ile birliğin sınır güvenliği uygulamaları ve stratejilerinin uyumlaştırılmasıdır.³³ Düzensiz göç sorunundan çok daha fazla etkilenen, Avrupa Birliği'nin kanat ülkeleri konumundaki Yunanistan ve İtalya'nın diğer üye ülkelere nazaran bu sorunla mücadele adına daha fazla zorluk yaşadığı bir gerçektir. Avrupa Birliği bu sorunu aşmak adına 2004 yılında, Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi'ni (FRONTEX) kurmuştur. Bu birimin en temel görevi başta düzensiz göç hareketleri olmak üzere, Avrupa Birliği'ne yönelik her türlü tehditle mücadele amacıyla birliğin sınırlarını korumaktır.

Düzensiz göç hareketleriyle ilgili mücadele stratejilerinde ve özellikle sınır güvenliği konusunda Avrupa Birliği'nin tam bir kaos içinde olduğu söylenebilir. Avrupa Birliği'nin sınırlarını Birlik olarak mı koruması gerekmektedir? Yoksa her ülke kendi ulusal sınırlarını kendisi mi korumalıdır?³⁴ İşte bu sorulara verilen cevaplar ülkeden ülkeye değişmektedir ve özellikle Yunanistan, Macaristan, İtalya gibi ülkeler tarafından oldukça yoğun bir şekilde tartışılmaktadır.

Avrupa Birliği sınır güvenliği ya da sosyal politikalar konusunda olduğu gibi göç ve göçmenler konusunda da yeknesaklığa sahip değildir. Birliğe üye olan ülkelerin ekonomik ve sosyal durumları aynı olmadığı için sosyal politikalar ve göçmenlere dair düzenlemeler serbest bırakılmıştır. Dolayısıyla, her ülkenin yasal ve kurumsal mevzuatı farklılıklar arz etmektedir. Bu farklılıklara rağmen özellikle göçmen politikaları konusunda Avrupa Birliği kapsamında görüşmeler söz konusu olmaktadır. Hatta son yıllarda Avrupa Birliği ülkelerine doğru başta Suriyelilerin fazla sayıda göç etmeleri birliği zor durumda bırakmıştır. Hatta Schengen vize sistemi durdurulmuş, güvenlik kaygısı öne çıkmış ve entegrasyon politikaları olumsuz bir yöne doğru evrilmeye başlamıştır.³⁵ Diğer bir anlatımla düzensiz göç dalgası adeta Birliğin kimyasını bozmuş ve entegrasyon sürecini büyük ölçüde sekteye uğratmıştır.

33 Andrew Geddes, "Europe's Border Relationships and International Migration Relations", *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 43(4), 2005, s. 788-789.

34 Martin A. Schain, "The State Strikes Back: Immigration Policy in the European Union", *The European Journal of International Law*, 20(1), 2009; s. 94.

35 Orhan Koçak-Demet Gündüz, "Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 2016, s. 86-87.

Göç ve göçmenliğe dair politikalar tek bir düzeyde izole edilemez. Bu sorunlara çok düzeyli ve çok katmanlı bir anlayış ile çözüm bulunabilir. Sorunun ekonomik, siyasi, askeri, demografik, kültürel boyutları birlikte düşünülmelidir. Yine benzer şekilde Avrupa Birliği'nin göç ve göçmenliğe dair sorunlar lokal düzeyde alınan ulusal önlemlerle çözüme kavuşturulamaz.³⁶ Bu kapsamda Avrupa Birliği'nin gerçek bir Birlik gibi hareket etmesi gereken konuların başında göç ve göçmenlik sorunu gelmektedir. Zira düzensiz göç dalgası Avrupa Birliği'nin sonunu getiren olaylar silsilesinin en büyük ve en güçlü halkası olabilir.

Sonuç

Göç ve göçmenlik olguları hiç kuşku yok ki gelecek dönemlerde de tüm dünyanın en önemli gündem maddelerinden biri olacaktır. Özellikle göç hareketlerinin geçiş güzergâhı üzerinde yer alan ülkeler ve göçmenlerin hedef ülkelerinde bu konular çok daha hassas bir şekilde ele alınacaktır. Ayrıca çoğu devlet bu sorunu bir ulusal güvenlik meselesi olarak görme eğiliminde olacaktır. Söz konusu ulusal güvenlik olduğunda konuya siyasetçilerin dâhil olması ise kaçınılmaz bir sonuçtur. Bu nedenlerden ötürü göç ve göçmenlik olgularına objektif ve somut olarak yaklaşanlar olabileceği gibi konuyu siyasal olarak araçsallaştıranlar da olacaktır. Diğer bir anlatımla göç ve göçmenlik konuları önümüzdeki dönemde özellikle siyasilerin en fazla "güvenikleştirme" yapacakları, oy potansiyellerini arttırma malzemesi olarak kullanacakları konulardan biri olacaktır.

Bu kapsamda göç ve göçmenliğin siyasi bir araç olarak kullanılacağı yerlerin başında Avrupa gelmektedir. Hâlihazırda Avrupa'nın genelinde yükseliş eğiliminde olan aşırı sağ hareketler ve yabancı düşmanlığının artarak devam etmesi muhtemeldir. Bu artışın iki temel sebebi vardır. Bunlardan birincisi Avrupa'ya yönelik düzensiz göçün durmaksızın devam etmesi ve bu durumun çok ciddi bir demografik baskı unsuru haline gelmesidir. İkinci olaraksa Avrupa'nın genelinde, birkaç istisnai ülke dışında, nüfus artış hızının durma noktasına geldiği ve hatta eksi yönlü

36 Virginia Guiraudon, "European Integration and Migration Policy: Vertical Policy-Making As Venue Shopping", *Journal of Common Market Studies*, 38(2), 2000, s. 251-252.

bir eğilimde olduğu bilinmektedir. İşte bu iki sebep Avrupa'nın demografik yapısının zaman içinde çok farklı bir yöne evrileceği ve bu kapsamda göçmen ve yabancı düşmanlığının artacağı öngörülebilir. Ayrıca radikalleşme ve terörizmin de bu kapsamda Avrupa'da yükselişe geçeceği ve Avrupa'da zaten var olan İslamofobi'nin de artış eğiliminde olacağı söylenebilir.

Avrupa Birliği'nin göç ve göçmen sorununda göz önünde bulundurulması gereken bir diğer unsur ise Türkiye'dir. Avrupa'ya yönelik düzensiz göç güzergâhlarından birisi ve belki de en önemlisi Türkiye'dir. Bu nedenle Avrupa'nın sınır güvenliği açısından Türkiye ile koordineli çalışması ve bu alanda işbirliğini daha ileri seviyelere taşıması gerekmektedir.³⁷ Özellikle Suriyeli göçmenler konusunda Türkiye'nin üstündeki yükü hafifletmesi ve bu konuda Türkiye'nin politikalarını desteklenmesi Avrupa Birliği'nin kendi çıkarlarını koruması adına elzemdir. Fırat'ın doğusunda bir güvenlik koridoru kurulması ve yalnız Türkiye'deki değil, Avrupa'daki Suriyelerin de ülkelerine dönüş yapması hem Avrupa Birliği'nin hem de Türkiye'nin ortak çıkarıdır.

Bunun yanı sıra Avrupa Birliği'nin göçmen sorununda Türkiye ile işbirliği içinde olması gereken bir diğer konu da Avrupa'da yaşayan Türk diasporasıdır. Zaman içinde büyük bir oranda Avrupa'ya entegre olmuş olan Türk diasporası, İngiltere ve Almanya gibi ülkelerde çok ciddi bir güç unsuru anlamına gelmektedir. Türkiye de son yıllarda bu diasporayı bir güç olarak görmekte ve devlet düzeyinde kamu diplomasisi aracılığıyla yumuşak gücünü arttırmaya çalışmaktadır.³⁸ Fakat son yıllarda Türkiye'den kaçan çeşitli terör örgütlerinin ya da diğer suçluların Avrupa'da barınma imkânı bulması hem Türkiye'yi hem de Avrupa'daki Türk diasporasını oldukça rahatsız etmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın genelinden çıkarılacak en önemli sonuç Avrupa Birliği'nin göç ve göçmen sorunuyla tek başına mücadele etmesinin rasyonel olmadığı ve bu konuda işbirliğine daha açık olması gerektiğidir. Avrupa Birliği, Türkiye gibi jeopolitik

37 Haydar Çakmak, *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*, 4. Baskı, Barış Kitap Basım Yayın, Ankara 2014, s. 74.

38 Muharrem Ekşi-Mehmet Seyfettin Erol, "The Rise and Fall Of Turkish Soft Power and Public Diplomacy", *Gazi Akademik Bakış*, 11(23), Kış 2018, s. 28.

açından önemli ülkelerle ve Birleşmiş Milletler ve NATO gibi uluslararası örgütlerle birlikte hareket ederek bu sorunu minimize etmelidir. Ayrıca birliğin kendi içindeki göç ve göçmenliğe ilişkin farklı ulusal politika ve stratejileri tek potada eritmesi ve yekvücut olarak hareket etmesi gerekmektedir. Çünkü göç ve göçmenlikle bağlantılı sorunlar Avrupa Birliği'nin "aşıl tendonu" haline gelmiştir. Güvenlikten ekonomiye, kültürel yapıdan diğer sosyal süreçlere kadar pek çok alanda, göç ve göçmenlik gerçeği zaman içinde Avrupa Birliği'ni en çok zorlayan konulardan biri olacaktır.

Kaynakça

ALKAN, Mustafa Nail, "Avrupa'da Yükselen İrkçilik: Pegida Örneği", *Akademik Bakış*, 8(16), 2015, s. 275-289.

APAP, Joanna vd., "The Migration Issue", *EU Policies-Delivering for Citizens*, European Parliamentary Research Service (EPRS), 2019.

BAŞARAN, Doğan, "Betül Karagöz Yerdelen'in Uluslararası Milliyetçilik Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 3(1), Türk Milliyetçiliği Özel Sayısı, Güz 2018, s. 99-120.

BOSWELL, Christina, "Addressing the Causes of Migratory and Refugee Movements: The Role of the European Union", *New Issues in Refugee Research Working Paper*, 73, The UN Refugee Agency, 2002.

CARLING, Jørgen-María Hernández-Carretero, "Protecting Europe and Protecting Migrants? Strategies for Managing Unauthorised Migration from Africa", *British Journal of Politics and International Relations*, 13(1), 2011, s. 42-58.

CRUSH, Jonathan-Sujata Ramachandran, "Xenophobia, International Migration and Development", *Journal of Human Development and Capabilities*, 11(2), 2010, s. 209-228.

ÇAĞLAYAN, Savaş, "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 17(1), 2006, s. 67-91.

ÇAKMAK, Haydar, *Avrupa Güvenliği*, Platin Yayınları, Ankara 2007.

ÇAKMAK, Haydar, *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*, 4. Baskı, Barış Kitap Basım Yayın, Ankara 2014.

ÇELİK, Kadir Ertaç, *21. Yüzyılda Kimlikler-Güç Dengesi ve İttifaklar (Kazakistan Örneği)*, ANKASAM, Yayın No: 13, Kitap No: 1, Ankara 2017.

EKŞİ, Muharrem-Mehmet Seyfettin Erol, "The Rise and Fall Of Turkish Soft Power and Public Diplomacy", *Gazi Akademik Bakış*, 11(23), Kış 2018, s. 15-45.

ESTEVENS, Joao, "Migration Crisis in the EU: Developing A Framework for Analysis of National Security and Defence Strategies", *Estevens Comparative Migration Studies*, 6(28), 2018, s. 1-21.

GEDDES, Andrew, "Europe's Border Relationships and International Migration Relations", *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 43(4), 2005, s. 787-806.

GHEASİ, Masood-Peter Nijkamp, "A Brief Overview of International Migration Motives and Impacts, with Specific Reference to FDI", *Economies*, 5(31), s. 1-11.

GIVENS, Terri-Adam Luedtke, "The Politics of European Union Immigration Policy: Institutions, Salience, and Harmonization", *The Policy Studies Journal*, 32(1), 2004, s. 145-164.

GUIRAUDON, Virginie, "European Integration and Migration Policy: Vertical Policy-Making as Venue Shopping", *Journal of Common Market Studies*, 38(2), 2000, s. 251-271.

GÜLEÇ, Cansu, "Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye'ye Yansımaları", *Tesam Akademi Dergisi*, 2015, 2(2), s.81-100.

HIX, Simon-Abdul Noury, "Politics, Not Economic Interests: Determinants of Migration Policies in the European Union", *International Migration Review*, 41(1), 2007, s.182-205.

HUYSMANS, Jef, "The European Union and the Securitization of Migration", *Journal of Common Market Studies*, 38(5), 2000, s. 751-77.

KIRILMAZ, Ayşenur-Mehmet Seyfettin Erol, "İran Diasporası'nda Kadın Üzerinde Bir Okuma", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 14-43.

KOÇAK, Orhan-Demet GÜNDÜZ, "Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 2016, s. 66-91.

LEE, Everett S., "A Theory of Migration", *Demography*, 3(1), 1966, s. 47-57.

LEONARD, Sarah, "EU Border Security and Migration into the European Union: FRONTEX and Securitisation through Practices", *European Security*, 19(2), 2010, s. 231-254.

MANDACI, Nazif-Gökay Özerim, "Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi", *Uluslararası İlişkiler*, 10(39), 2013, s. 105-130.

MASSEY, Douglas S. vd., "Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi", *Göç Dergisi*, 1(1), 2014, s. 11-46.

MCAULIFFE, Marie-Martin Ruhs, "World Migration Report 2018", *The Un Migration Agency International Organization for Migration*, 2017.

MCNEVIN, Anne, "Ambivalence and Citizenship: Theorising the Political Claims of Irregular Migrants", *Millennium: Journal of International Studies*, 41(2), 2013, s. 182-200.

MITCHELL, Christopher, "International Migration, International Relations and Foreign Policy", *The International Migration Review*, 23(3), 1989, Special Silver Anniversary Issue: International Migration an Assessment for the 90's, s. 681-708.

O'REILLY, Karen, *International migration and Social Theory*, Palgrave Macmillan, Basingstoke 2012.

ÖZLÜ, Hüsnü, "Türkiye'de Savunma Sanayi Gelişim Tarihi İçinde Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun Kuruluş Dönemi Faaliyetlerinin Analizi", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 18(1), 2019, s. 177-216.

SAİKİA, Ashima Ahmed, "Illegal Bangladeshi Immigration into Assam: Conflict in Political Context", *IOSR Journal Of Humanities And Social Science*, 22(9), 2017, s. 1-6.

SASSEN, Saskia, "Regulating Immigration in a Global Age: A New Policy Landscape", *Parallax*, 11(1), 2005, s. 35-45.

SCHAIN, Martin A., "The State Strikes Back: Immigration Policy in the European Union", *The European Journal of International Law*, 20(1), 2009; s. 93-109.

SELBY, Jan and Clemens Hoffmann, “Water Scarcity, Confl Ict, and Migration: A Comparative Analysis and Reappraisal”, *Environment and Planning C: Government and Policy*, 30(1), 2012, s. 997-1014.

TEITELBAUM, Michael S., “Immigration, Refugees, and Foreign Policy”, *International Organization*, 38(3), 1984, s. 429-450.

TUZCU, Ayla-Kerime Bademli, “Göçün Psikososyal Boyutu”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(1), 2014, s. 56-66.

Structured Abstract

Population and migration movements have been one of the main interests of different disciplines of social sciences such as international relations, political science, sociology and psychology in every period of history. There are many scientific studies in the literature on the causes, consequences and positive or negative effects of migration. This study analyzes the phenomenon of migration and immigration from the example of the European Union.

Migration movements, which were at certain levels during the Cold War, have reached incredible levels with the impulsive effect of the globalization process. When the general view of the current structure of the phenomenon of migration is seen, it is seen that globalization affects many phenomena and situations as well as the phenomenon of migration.

Migration is a process of social change that involves the geographical displacement of people to move from one settlement unit to another, either permanently or temporarily, to spend all or part of their future lives.

In this framework, migration policies in the European Union since the Second World War can be examined in certain stages. In this context, the first phase of migration to Europe began with the invocation of unskilled “guest workers” to be employed from neighboring countries in the south to industrialized countries in the north, particularly during reconstruction after the Second World War. Because the loss of life during the war created a significant lack of labor in Europe. Another stage took place with the integration of immigrants who established their lives in these countries with their families. This process has peaked in the 1960s and 1980s, and the process continues until today. In the third stage, it was carried out by the people who defected to the West after the end of the Cold War and the collapse of communist regimes in the Eastern Bloc countries. The final stage consists of a wave of immigration from poor countries and failed states. Of course, the most problematic problem for the European Union is the final stage.

In addition to the economic wealth of Europe, other reasons for being a center of attraction for irregular migrants; Firstly, it is the colonial history of the countries such as England, France, Portugal, Netherlands, Spain in Europe and the bond established within this scope. The second is the value that Europe places on liberal values, human rights and democracy.

An important aspect of the immigration problem for the European Union is that immigrants have a great influence on the political structure in European countries.

This naturally paves the way for the immigration problem to be secured and become a political tool. Through the discourse such as border security, European identity, economic and social integration, cultural and social problems, integration of immigrants, terrorism, radicalization, Islamophobia and xenophobia, the immigration problem has become one of the most important agenda items for the European Union.

From a European point of view, the far-right parties in Europe have often started to make themselves known. In particular, the European Parliament elections in 2014 have shown that in many European Union member countries, far-right parties are receiving support from a large part of the society and increasing their vote day by day. When we examine the existence of extreme right-wing parties in the political arena of Europe, there is a rising picture in general, although there have been decreases from time to time. The increase in the voting results of the far right parties has brought xenophobia, racism and Islamophobia into the European agenda. In particular, anti-Islamicism has come to the forefront as a key element in the electoral propaganda and discourse of political leaders in European countries. Extreme right-wing movements and xenophobia, which are currently on a rising trend throughout Europe, are likely to continue increasingly. Therefore, migration and the problems related to immigration have become the Avrupa Achilles tendon in of the European Union. Migration and immigration will become one of the most challenging issues of the European Union in many areas from security to economy, cultural structure and other social processes.